

LISÄOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET

1. Lisäopetuksen järjestämisen lähtökohdat ja opetuksen laajuus

Perusopetuksen oppimäärän suorittaneille nuorille voidaan järjestää perusopetuslain mukaista yhden lukuvuoden kestävä lisäopetusta. Lisäopetukseen voidaan ottaa opiskelijaksi nuori, joka on saanut perusopetuksen päättötodistuksen samana tai edellisenä vuonna.

Opiskelijalle annetaan lisäopetuksessa opetusta ja ohjausta vähintään 1 100 tuntia. Lisäopetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa eikä oppimäärää. Lisäopetuksen opetussuunnitelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärään kuuluvia kaikille yhteisiä oppiaineita, perusopetuksen valinnaisia aineita, perusopetuksen tehtävän mukaisia muita aineita ja oppiainekokonaisuuksia, ammattiin valmentavia opintoja sekä työelämään tutustumista. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus korottaa perusopetuksen oppimäärään kuuluvien yhteisten aineiden arvosanoja ja koulun opetustarjonnan mukaan myös valinnaisten aineiden arvosanoja.

Lisäopetus voidaan järjestää myös toiminta-alueittain valtioneuvoston asetuksen 1435/2001 9. §:n mukaisesti.

Lisäopetusta voidaan järjestää muun perusopetuksen yhteydessä, erillisessä lisäopetusryhmässä ja muissa oppilaitoksissa sekä työelämässä, järjestöissä ja yhteisöissä tapahtuvana ohjattuna opiskeluna. Opiskelijat voivat suorittaa lisäopetukseen kuuluvia opintoja muussa kuin omassa oppilaitoksessaan siten kuin opetuksen järjestäjä päättää. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus tutustua eri ammatteihin ja työelämään. Koulutuksen järjestäjän ja työelämän edustajien kesken sovitaan työpaikoilla tapahtuvan oppimisen tavoitteista ja sisällöistä sekä työnjaosta koulun ja työelämän kesken.

Lisäopetus järjestetään siten, että se tarjoaa opiskelijalle myönteisiä oppimiskokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä. Opetuksessa tulee käyttää monipuolisia menetelmiä ja työtapoja opiskelumotivaation herättämiseksi ja ylläpitämiseksi.

Lisäopetuksessa olevan opiskelijan opintojen etenemistä tulee seurata säännöllisesti. Jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus saada henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa opintojensa suunnittelussa ja suorittamisessa, jatko-opintojen valinnassa sekä uran ja elämän suunnittelussa. Opiskelijalle tulee myös järjestää muut tarvittavat oppilashuolto- ja tukipalvelut.

Lisäopetusta antavat koulut tekevät lisäopetuksen opetussuunnitelman. Koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan tulee kirjata

- *lisäopetuksen eri oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt*
- *lisäopetuksen tuntijako*
- *työelämään tutustumisen järjestäminen.*

2. Lisäopetuksen tavoitteet

Lisäopetuksen tavoitteena on perusopetuksen tehtävää jatkaen tukea opiskelijan kasvua ja kehitystä sekä ehkäistä syrjäytymistä. Tavoitteena on, että opiskelija

- oppii itsenäisyyttä ja vastuullisuutta ja kehittää itsetuntemustaan
- oppii yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja
- kehittää opiskelutaitojaan
- kehittää valmiuksia tehdä päätöksiä sekä suunnitella jatko-opintojaan, uraansa ja tulevaisuuttaan
- oppii arvioimaan omaa toimintaansa ja toteuttamaan suunnitelmiaan muuttuvissa olosuhteissa
- parantaa jatko-opintoihin pääsyn edellytyksiään sekä opinnoissa tarvittavaa tieto- ja taitopohjaa
- oppii hankkimaan opinnoissa, yhteiskunnassa ja muussa elämässä tarvittavia tietoja käyttäen hyväksi myös tieto- ja viestintäteknologiaa
- oppii kehittämään taitojaan selvitä erilaisissa elämäntilanteissa.

Tavoitteena on, että lisäopetuksen jälkeen jokaisella opiskelijalla on sekä suunnitelma jatko-opinnoista että valmiudet aloittaa ne.

3. Opetussuunnitelma

Lisäopetuksen opetussuunnitelman laatimisesta vastaa opetuksen järjestäjä. Lähtökohdan lisäopetuksen opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat lisäopetuksen opetussuunnitelman perusteiden lisäksi valtioneuvoston asetuksessa 1435/2001 määrittelemät yleiset valtakunnalliset tavoitteet sekä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet.

Perusopetuksen opetussuunnitelmaan pohjautuen lisäopetuksen opetussuunnitelmasta tulee käydä ilmi

- lisäopetuksen tavoitteet ja opetusjärjestelyt
- opiskelijaksi ottamisen perusteet
- mahdollisuudet opintoihin omassa koulussa
- mahdollisuudet opintoihin muissa oppilaitoksissa, työelämässä ja muualla oman koulun ulkopuolella
- ohjaustoiminta opiskelun tukena
- oppilashuollon järjestäminen
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden oppilaitosten, eri hallinnonalojen ja työelämän edustajien kanssa
- erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus ja tukipalvelut
- opiskelijan arviointi ja todistukset
- lisäopetuksen jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Lisäopetuksen kehittämisestä vastaa henkilö, joka yhteistyössä rehtoreiden ja opinto-ohjaajien kanssa arvioi lisäopetusta säännöllisesti. Keskeisessä asemassa on koulujen välinen yhteistyö. Opiskelijoille nimetty vastuuopettaja huolehtii kodin ja koulun välisen yhteistyön toteuttamisesta, jotta se tukee opiskelijan tavoitteita.

Peruskoulunsa päättäneille tamperelaisille tulee taata tasavertainen mahdollisuus päästä lisäopetukseen asuinpaikastaan riippumatta.

Yhteistyö toisen asteen koulutuksen kanssa tulee olla jatkuvaa. Opiskelijalle pyritään luomaan mahdollisuus osallistua halutessaan toisen asteen koulutukseen jo lisäopetuksen aikana. Lisäksi hänelle tulee järjestää mahdollisuus tutustua monipuolisesti työelämään ja osallistua koulutuskokeiluun toisen asteen oppilaitoksessa urasuunnittelun tueksi.

Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus tarpeittensa mukaisiin tukitoimiin. Tarvittavat opetus- ja oppilashuoltoresurssit taataan myös niille opiskelijoille, joiden opetus on järjestetty toisen asteen oppilaitoksessa tai jotka tarvitsevat erityistä tukea. Koulun oppilashuolto vastaa tarvittavista perusopetuksen lisäopetuksen opiskelijan tarvitsemista oppilashuoltopalveluista. Oppilashuolto voidaan tarvittaessa järjestää koulun ja toisen yhteistyötahon välillä.

4. Opiskelijan opinnot

Koska lisäopetusta varten ei ole valtakunnallista oppimäärää, jokaiselle opiskelijalle tulee yhteistyössä opiskelijan ja tarvittaessa hänen huoltajansa kanssa suunnitella ja sopia

- opiskelijan opinto-ohjelmaan sisältyvät opinnot omassa koulussa, muissa oppilaitoksissa, työelämässä ja muualla
- oppiaineiden ja muiden opintojen tuntimäärät
- opiskelijan henkilökohtaiset oppimistavoitteet
- henkilökohtaisen ohjauksen järjestäminen ja muut mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Opiskelijalle voidaan laatia oppimissuunnitelma, johon nämä tiedot kootaan ja jossa niitä täsmennetään.

Jos opiskelijalle on hänen perusopetuksessa ollessaan laadittu henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), otetaan se huomioon opintoja suunniteltaessa.

Opiskelijalla tulee olla oma ryhmä tai toimintaympäristö, jossa hän on kirjoilla, jotta opiskelua ja opiskelijan kasvua voidaan seurata. Opiskelijalle laaditaan yksilöllinen oppimissuunnitelma oppilaitoksen tarjoamien mahdollisuuksien mukaan.

Lisäopetusryhmissä tulee tarjota mahdollisuus nostaa peruskoulun päättöarvosanoja, joko perinteisesti tai vaihtoehtoisia opetusmenetelmiä käyttäen.

Yhteistyötä kehitetään lisäopetuksen ja eri toisen asteen oppilaitosten kesken niin, että opiskelijan tutustumisia, vierailuja ja koulutuskokeiluja on mahdollista joustavasti toteuttaa. Koulutuskokeiluiden pohjalta oppilaitoksilla on mahdollisuus laajentaa joustavaa hakua koskemaan erityisesti lisäopetuksen opiskelijoita. Opiskelijalla on mahdollisuus siirtyessään toisen asteen opintoihin hyväksi lukea lisäopetuksen aikana hyväksytysti suoritettut toisen asteen opinnot.

Opiskelijalle tulee tarjota mahdollisuus työelämään tutustumiseen ja työssä oppimiseen henkilökohtaisen oppimissuunnitelman mukaan. Myös opiskelijan muu toiminta voidaan kirjata oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:iin.

5. Opiskelijan arviointi

Arvioinnin tulee olla luonteeltaan ohjaavaa ja kannustavaa sekä opiskelijan itsearviointia kehittävä.

Perusopetuksen oppimäärään kuuluvissa yhteisissä oppiaineissa arvioinnin tulee perustua Opetushallituksen perusopetusta varten määrittelemiin päättöarvioinnin kriteereihin ja niiden soveltamista koskeviin ohjeisiin, ja siinä käytetään perusopetusasetuksen 10. §:n 3. momentin mukaista numeroasteikkoa. Perusopetuslain 17. §:n 2. momentin mukaisesti yksilöllisen oppimäärän mukaan perusopetuksen yhteisiä aineita opiskelevan arviointi perustuu opiskelijan opinto-ohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin, ja siinä voidaan käyttää myös sanallista arviota.

Perusopetuksen valinnaisten oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan, mitä näiden aineiden arvioinnista on perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa päättöarviointia koskien päätetty.

Muissa opiskelijan opinto-ohjelmaan kuuluvissa opinnoissa arviointi perustuu opiskelijan opinto-ohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin, ja arvioinnissa voidaan käyttää numeroarvostelua tai sanallista arviota.

Opiskelijan itsearvioinnin kohteena ovat erityisesti hänen valmiutensa asettaa itselleen tavoitteita, tarkastella ja ohjata omaa työskentelyään, tunnistaa edistymistään, hoitaa arkielämän tilanteita sekä suunnitella tulevaisuuttaan.

6. Todistukset

Lisäopetuksessa käytettävät todistukset ovat

- välitodistus tai jaksotodistus, joiden antamisesta päätetään opetussuunnitelmassa,
- todistus lisäopetuksen suorittamisesta ja
- todistus lisäopetuksessa suoritetuista opinnoista.

Kaikkiin todistuksiin merkitään todistuksen nimi, opiskelijan nimi ja henkilötunnus, opetuksen järjestäjän ja koulun nimi, lukuvuosi ja todistuksen antamispäivämäärä sekä maininta, että todistus on Opetushallituksen 16.1.2004 hyväksymien perusteiden mukainen todistus.

Jos oppilas on lisäopetuksessa opiskellut perusopetuksen yhteisiä oppiaineita yksilöllisen oppimäärän mukaisesti, opiskelijan saama sanallinen arvio tai numeroarvosana varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoihin tulee maininta, että oppilas on opiskellut yksilöllisen oppimäärän mukaisesti.

Arviota opiskelijan käyttäytymisestä ei merkitä todistuksiin.

Mikäli osa opinnoista on tapahtunut muussa oppilaitoksessa, työpaikalla tai työpaikkaan rinnastettavassa muussa paikassa, siitä tulee tehdä merkintä todistuksiin.

Opiskelijalle tulee antaa tarvittaessa jatko-opintoihin pyrkimistä varten välitodistus.

6.1 Todistus koko lisäopetuksen suorittamisesta

Jos opiskelija suorittaa hyväksytysti kaikki opinto-ohjelmaansa kuuluvat opinnot, annetaan hänelle Todistus lisäopetuksen suorittamisesta.

Todistuksen kohtaan Lisäopetuksen aikana suoritettavat opinnot merkitään opiskelijan opinto-ohjelma ja aineittain tai aineryhmittäin arvio kaikista lisäopetuksessa suoritetuista opinnoista. Tähän kohtaan merkitään myös ne perusopetuksen yhteiset ja valinnaiset oppiaineet, jotka opiskelija on suorittanut hyväksytysti lisäopetuksen aikana, mutta joissa hän ei ole korottanut perusopetuksen päättötodistuksessa saamaansa arvosanaa.

Todistukseen merkitään tarvittaessa kohta Perusopetuksen päättöarvosanojen korottaminen. Jos opiskelijan lisäopetuksessa saama uusi arvosana perusopetuksen yhteisissä tai valinnaisissa oppiaineissa on korkeampi kuin perusopetuksen päättötodistuksen arvosana, se merkitään tähän kohtaan.

6.2 Todistus lisäopetuksessa suoritetuista opinnoista

Mikäli opiskelija suorittaa vain osan opinto-ohjelmaansa kuuluneista opinnoista hyväksytysti tai keskeyttää opintonsa, annetaan hänelle Todistus lisäopetuksessa suoritetuista opinnoista.

Opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot merkitään todistuksessa kohtaan Lisäopetuksen aikana suoritettut opinnot. Tähän kohtaan merkitään myös ne perusopetuksen yhteiset ja valinnaiset oppiaineet, jotka opiskelija on suorittanut hyväksytysti lisäopetuksen aikana mutta joissa hän ei ole korottanut perusopetuksen päättötodistuksessa saamaansa arvosanaa.

Jos opiskelija on korottanut jonkin perusopetuksen yhteisen tai valinnaisen oppiaineen arvosanaa, se merkitään todistuksessa kohtaan Perusopetuksen päättöarvosanojen korottaminen.

6.3 Todistusten liitteet

Opiskelija saa pyynnöstä todistuksen liitteen, jossa arvioidaan hänen käyttäytymistään ja työskentelyään lisäopetuksessa.

Todistuksen liitteenä voi olla myös

- tarkempia tietoja oppilaan opinto-ohjelmasta ja opinnoista menestymisestä
- seloste muissa oppilaitoksissa suoritetuista opinnoista
- arvio työpaikoilla tapahtuneesta oppimisesta sekä kuvaus opiskelijan työtehtävistä

seloste opiskelijan harrastustoiminnasta.

VIRIKEMATERIAALIT

Ohjeet todistuksista ja todistusmallit